

A gyakorlat címe	Tanuljuk a szempontváltást!
A gyakorlat típusa	problémamegoldó; kommunikációs, dramatikus
Javasolt korcsoport	12-13 éves, 14-16 éves, 17-20 éves
Időigény	20-30 perc
Helyigény	tanteremben megvalósítható
Eszközigény	szerepkártyák, a megfigyelőknek jegyzetfüzet és íróeszköz
A gyakorlat részletes leírása	<p>A foglalkozás vezetője ismerteti egy problémát, amelynek 2, 3, esetleg 4 szereplője van. A szereplők számának megfelelően 2+1, 3+1, illetve 4+1 fős csoportok alakulnak. (A +1 fő a csoportokhoz rendelt megfigyelő.) A pedagógus ismerteti egy szituációt, és kiosztja a megfelelő szerepkártyákat.</p> <p>A csoportok kis köröket alkotnak, és a szerepüknek megfelelően beszélnek a helyzetről. Sorra elmondják, hogy ők hogyan látják a dolgot, mit gondolnak róla, milyen érzéseik vannak. A csoport többi tagja saját szerepének megfelelően reflektál az elhangzottakra.</p> <p>Amikor a vezető jelt ad (például tapsol), a csoportok tagjai továbbadják a szerepkártyájukat a szomszédjuknak, és ki-ki az új szerepében folytatja a beszélgetést ott, ahol az korábban megszakadt. Először viszonylag hosszabb időt (4-5 percet) kell adni a beszélgetésre, majd egyre sűrűbben következhet be a szerepváltás. A megfigyelők mellett, hogy írásban rögzítik a tapasztalataikat, arra is ügyelnek, hogy a váltás valóban bekövetkezzen.</p> <p>A tapasztalatokról a teljes körben számolnak be. A megfigyelők után valamennyi résztvevő elmondja, hogy milyen érzései voltak a gyakorlat során.</p>
Javasolt reflexiós kérdések, feldolgozási szempontok	<p>Milyen érzés volt a másik ember nézőpontjába helyezkedni? Melyik szerepbe volt könnyű beilleszkedni? Melyik váltás esett nehezebbre? Miért?</p> <p>Mit gondoltok, miért fontos, hogy bele tudjunk helyezkedni a tőlünk eltérően vélekedő emberek helyzetébe?</p> <p>Idézzetek fel olyan eseteket, amikor különösen nehéz volt empatikusnak lenni? Meg tudjátok magyarázni, miért?</p> <p>Idézzetek fel olyan helyzeteket, amikor nagyon szerettétek volna, hogy szüleitek, tanáraitok, barátaitok megértsék a ti helyzeteteket, álláspontotokat! Mit éreztetek olyankor, amikor ez megtörtént? És mit, amikor nem?</p>
Kulcsszavak (címkék)	empátia, kommunikáció, társas kapcsolatok, elfogadás, énhatékonyság
Forrás	Szekszárdi Júlia: Új utak és módok. Dinasztia Tankönyvkiadó, 2008. 126-127. o.

Ajánlott helyzetek és a szerepkártyák

1. Péter bukásra áll történelemből. A történelemtanár behívhatja a szüleit. A tanár együtt beszél a szülővel és Péterrel.

- a) Péter: bukásra állok történelemből, a tanár behívatta a szüleimet.
- b) Péter mamája (vagy papája): A fiam bukásra áll történelemből, a tanár behívott az iskolába.
- c) Tanár: Péter bukásra áll történelemből, ma beszélek valamelyik szülővel.

2. Bence sokat fecseg az órákon, de sokat dolgozik az osztályért, kirándulásokat, osztálybulikat szervez, a társai szeretik. A tanév végén vita van arról, hogy hányast kapjon magatartásból. Az osztálytársai példást javasolnak, az osztályfőnök jót, az egyik tanára csak változót.

- a) Bence: Az órákon sokat fecsegek, ez igaz, de éjjel-nappal dolgozom a közösségért, és az osztályfőnöknek is sokat segítek.
- b) Osztálytárs: Bence annyit dolgozik a közösségért, hogy annak meg kell mutatkoznia a magatartásjegyében. Megérdemli az ötöst.
- c) Osztályfőnök: Bence valóban sokat dolgozik az osztályért, de az órai magatartást is bele kell számítani a jegybe, szerintem elég, ha jót kap.
- d) Tanár: Bence nem hagy rendesen tanítani, a többiek sem tudnak figyelni tőle. Nem érdemel a magatartására hármasnál jobbat

3. Erika a kapujuk előtt csókolózik a barátjával. A papája ezen felháborodik, és amikor a lány hazaér, fel akarja pofozni. Az anya védelmébe veszi Erikát.

- a) Erika: Fülig szerelmes vagyok, és nagyon boldog, mert a Balázs annyira szeret.
- b) Apa: Erika még túl fiatal ahhoz, hogy csókolózzon.
- c) Anya: Erika már 14 éves, a gyerekek manapság korábban érnek, ne bántsát!

4. Bálint érettségire készül, és elhatározza, hogy Dániában fogja folytatni a tanulmányait. Az osztályfőnöke támogatja, de az édesanyja erősen ellenzi.

- a) Bálint: Dániába jelentkeztem az egyetemre. Nemsokára 20 éves vagyok, ideje, hogy saját lábamra álljak.
- b) Osztályfőnök: Bálint tehetséges fiú, jól fog boldogulni, és jobb esélyekkel indul majd az életbe, ha felveszik a dániai egyetemre.
- c) Anya: Amióta elváltunk, egyedül nevelem a fiamat. Sohasem voltunk huzamosan egymás nélkül. Most váratlanul közölte, hogy Dániában akar egyetemre menni. Mi lesz vele a messze idegenben? Még valami baja esik!

Lehet más szituációkkal is dolgozni, az a fontos, hogy a történet valóban érdekelje a résztvevőket.

